

PRESSITEADE

Eesti Vee-ettevõtete Liit

19.10.2026

Miks me ostame vett, kui see tuleb kraanist?

Poes joogiriivuli ees ei tundu veepudeli ostmises olevat midagi, mille üle pikemalt mõelda. Mulliga või mullita, mineraalvesi või allikavesi, väike pudel autosse või suurem koju – võtad selle, mida parasjagu vaja, ja liigud edasi.

Ometi on selles harjumuses midagi huvitavat. Me ostame poest vett ajal, mil enamikul ühisveevärgiga ühendatud inimestest on joogivesi kodus kogu aeg olemas. Mõne meetri kaugusel külmkapist ja ühe kraanikeeramise kaugusel.

Miks me siis ikkagi vett ostame?

Põhjuseid on palju ja enamik neist täiesti praktilised. Oleme teel, oma joogipudel jäi koju, tahame mullidega vett või eelistame mõne mineraalvee maitset. Pudelivesi on kaup, mille saab riulilt haarata ja endaga kaasa võtta. Küllap on selles valikus oma osa ka harjumusel. Vett ostes ei pea me enamasti vajalikuks mõelda, kas meil on vaja just pudelivett või lihtsalt vett.

Vesi, mille liitrihinda me peaaegu kunagi ei tea

Pudeliveel on hind, mida näeme poes kohe. Kraanivee puhul on ühe liitri hinda märksa raskem tajuda, sest vee-ettevõtted arvestavad tarbitud vett kuupmeetrites.

Võtame ühe näite. Tallinnas ja Saue vallasiseses linna teeninduspiirkonnas maksab alates 1. juulist 2026 kuupmeeter võetud vett eratarbijale koos käibemaksuga 1,48 eurot. Kuna kuupmeetris on 1000 liitrit, maksab üks liiter kraanivett selle tariifi järgi ligikaudu 0,15 senti. Siinjuures räägime ainult võetud vee hinnast, mitte reovee ärajuhtimise ja puhastamise tasust. Veeteenuse hinnad on Eestis piirkonniti erinevad.

See tähendab, et ühe euro eest saab selle hinnanäite puhul kraanist ligikaudu 676 liitrit joogivett. Poest ostetud vee hinnas ei maksa me muidugi ainult vee enda eest. Hinnas kajastuvad ka pakend, villimine, transport, müük ja terve tarneahel. Just seetõttu on hinnavõrdlus huvitav: mõlemal juhul saame lõpuks vett, kuid viis, kuidas see meieni jõuab, on väga erinev.

Aga kas pudelis olev vesi on parem?

Hinna kõrval jõuab jutt üsna kiiresti kvaliteedini.

Pudelil on kork, etikett, tootja nimi ja päritolu ning see kõik võib tekitada tunde selgelt kontrollitud tootest. Kraanist tulev vesi lihtsalt on olemas.

Tegelikult on ka ühisveevärgi joogiveele Eestis kehtestatud konkreetsed mikrobioloogilised, keemilised ja indikaatornäitajate nõuded. Joogivee käitleja peab tagama oma veevarustussüsteemis oleva ja sellest väljuva joogivee tava- ja süvakontrolli. Jaotusvõrgu kaudu antava vee puhul kontrollitakse nõuetele vastavust üldjuhul seal, kus vesi väljub inimese tarbimiseks kasutatavast kraanist.

Kontrollitavate näitajate hulgas on muu hulgas *Escherichia coli*, enterokokid ning terve rida keemilisi näitajaid. Joogivee kvaliteedinõuded arvestavad ka uuemate võimalike riskidega. Näiteks peab joogivesi alates 12. jaanuarist 2026 vastama määruses sätestatud piirväärtustele muu hulgas bisfenool A, kloraadi, kloriti, haloädikhapete, mikrotsüstiin-LR-i, PFAS-ühendite ja uraani puhul. Nende näitajate seire on joogivee käitlejatele kohustuslik alates 13. jaanuarist 2026.

Kui hästi Eesti ühisveevärgi vesi neile nõuetele vastab?

Terviseameti 2025. aasta ülevaade annab päris kõneka vastuse. Ühisveevärgi kaudu sai joogivett ligi 1,18 miljonit inimest ehk 86,2% Eesti elanikest. Neist 99,43% kasutas vett, mille puhul ei tuvastatud mikrobioloogiliste, keemiliste ega indikaatornäitajate mittevastavusi; selles näitajas ei ole arvestatud radioloogilisi näitajaid. Mittevastava joogivee kvaliteediga veevõrkide tarbijaid oli kokku 6690.

See ei tähenda, et veekvaliteediga ei võiks kunagi probleeme tekkida – just nende avastamiseks ongi seire ja järelevalve vajalikud. Küll aga ei anna andmed põhjust eeldada, et pudelisse villitud vesi on pelgalt pudelis olemise tõttu nõuetele vastavast kraaniveest „puhtam“.

Maitse on juba teine küsimus. Eesti ühisveevõrkides kasutatakse joogiveeallikana nii põhja- kui pinnavett. Terviseameti andmetel sai 2025. aastal ligikaudu 58% ühisveevärgi tarbijatest vett peamiselt põhjaveest ja 42% pinnaveest. Vee päritolu ja mineraalne koostis, aga ka vajalik veetöötlus võivad mõjutada seda, millisena vesi lõpuks maitseb.

Ühe pudeli taga on rohkem kui vesi

Pudelivee ja kraanivee erinevus ei lõpe hinnas ega maitstes. Selleks, et pudel vett saaks seista poe joogiriivil, tuleb valmistada pakend, vesi villida ja toode müügikohta transportida. Pärast vee joomist jääb alles pakend, mis tuleb kokku koguda ja võimaluse korral ringlusse suunata.

Ka kraanivesi ei jõua meieni keskkonnamõjuta. Vett tuleb võtta, vajadusel töödelda ja pumbata ning selleks kasutatakse energiat, kemikaale ja taristut. Seetõttu ei saa ka kraaniveest rääkida kui täiesti jalajäljeta valikust.

Olelusringi uuringud annavad siiski põhjust vaadata kahe vee teekonda erinevalt. Fantini, Scalbi, Ottaviano ja Masoni 2014. aastal teadusajakirjas *Science of the Total Environment* avaldatud töös võrreldi ja ühtlustati varasemate kraani- ja pudelivee olelusringi uuringute tulemusi. Analüüs näitas kraanivee väiksemat globaalse soojenemise potentsiaali ka selliste stsenaariumide puhul, kus joogivee töötlemiseks kasutati palju energiat.

Üks hilisem ja väga kõnekas näide pärineb Barcelonast. 2021. aastal samas teadusajakirjas avaldatud modelleerimisuuringus võrreldi erinevaid joogivee tarbimise stsenaariume. Kui kogu Barcelona elanikkonna joogiveevajadus oleks kaetud pudeliveega, oli modelleeritud mõju ökosüsteemidele umbes 1400 korda ja ressursside kasutusele umbes 3500 korda suurem kui kraanivee stsenaariumis. Neid arve ei saa üks ühele Eestisse üle kanda. Pudeli materjal, transpordikaugus, vee töötlemise viis, kohalik energiasüsteem ja mitmed muud tegurid mõjutavad tulemust. Uuring on oluline pigem seetõttu, et näitab, kui suure osa joogivee keskkonnamõjust võib moodustada mitte vesi ise, vaid viis, kuidas me selle tarbijani viime.

Ja siin muutub korduvkasutatav joogipudel üsna lihtsaks abivahendiks. Kraani ennast ei saa autosse, trenni või jalutuskäigule kaasa võtta. Kraanivett saab.

Kraanist ei tule ainult vesi

Kraanivee puhul näeme enamasti ainult lõpptulemust – vett. Enne seda, kui see kraanini jõuab, toimub

aga palju.

Vett võetakse, vajadusel töödeldakse, selle kvaliteeti kontrollitakse ning see juhitakse mööda veevõrku tarbijani. Töös peavad olema pumplad, torustikud ja muu taristu ning inimesed, kes süsteemi käigus hoiavad ja probleemidele reageerivad.

Suurem osa sellest tööst jääb tarbijale nähtamatuks. Õigupoolest on see hästi toimiva veeteenuse puhul üsna loomulik. Hommikul kohvi tehes või hambaid pestes ei peakski inimene mõtlema sellele, mis toimub enne seda, kui vesi tema köögi- või vannitoakraani jõuab.

Võib-olla ongi kraanivee väärtust seetõttu nii lihtne mitte märgata. Poes teeme teadliku ostuotsuse ja võtame riulilt pudeli. Kodus keerame lihtsalt kraani – ning eeldame, et puhas joogivesi on olemas.

Pudeliveel on oma koht. Mõnikord vajame seda liikvel olles, mõnikord eelistame mineraal- või gaseeritud vett ning vahel on pudel lihtsalt kõige käepärasem lahendus.

Küsimus ei ole selles, et üks valik peaks olema alati õige ja teine vale. Aga järgmine kord poes veeriuli ees seistes võib teha ühe väikese mõtteharjutuse: kas mul on praegu vaja just pudelivett või on mul lihtsalt janu? Kui vaja on lihtsalt vett, võib üks päris hea võimalus olla juba olemas – kraanis.

Lisainfo:

Eesti Vee-ettevõtete Liit

Kadi Truuleht / kommunikatsioonijuht

Tel: +372 520 6600

E-post: kadi.truuleht@evel.ee

Koduleht: www.evel.ee

Lisatud foto: EVELi pressiteate illustratsioon

Illustreeriv foto: Canva / Pixabay